

Vastaanottaja
Vöyri kunta

Asiakirjatyyppi
Rakennusinventointi

Päivämäärä
14.9.2022

MAKSAMAAN KOULUALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOS

RAKENNUSINVENTOINTI

Päivämäärä **14.9.2022**
Laatija **Tanja Tarkkanen**
Tarkastaja **Annukka Rajala**

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO	4
2.	TARKASTELUALUEEN MÄÄRITTELY	4
3.	KOULUNPERUSTAMISEN HISTORIAA	4
4.	AIKAISEMMAT SELVITYKSET	6
5.	INVENTOINTI	7
5.1	Käytetyt menetelmät	7
5.2	Inventointi	7
5.3	Yhteenveto ja päätelmät	9
6.	LÄHTEET	9

Liitteet:

Liite 1: Kohdekortti

1. JOHDANTO

Asemakaavan laadintaa varten tehtävän rakennusinventoinnin tarkoituksena on tutkia suunnittelualueen ennen vuotta 1960 rakennettua rakennuskantaa. Selvityksessä käydään läpi alueen historiaa lyhyesti sekä kartoitetaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset ja pihapiirit.

Selvityksen tavoitteena on ohjata kaavaprosessia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukaisesti niin, että maankäytön suunnittelussa edistettäisiin kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä. Selvityksessä pyritään tunnistamaan kulttuuriympäristön paikallinen ominaisuus ja erityispiirteet.

2. TARKASTELUALUEEN MÄÄRITTELY

Inventoitava alue sijaitsee Vöyrin kunnassa Maksamaan taajamassa. Alueella on koulu, päiväkot, urheilutalo ja asuinrakennuksen pihapiiri. Alueen sijainti on esitetty alla olevassa kuvassa.

Kuva 1. Alustava suunnittelualue ja lähiympäristöä (Taustakartta, 2022©MML).

3. KOULUNPERUSTAMISEN HISTORIAA

Suomessa kansakoulujen perustaminen käynnistyi 1800-luvun puolivälin jälkeen ja kansakoulun perustaminen määrättiin kuntien toimialaksi 1865. Maksamalle perustettiin ensimmäinen yksityinen kansakoulu vuonna 1883 Kärklaxin kylään ja kirkonkylään rakennettiin ensimmäinen kansakoulu vuonna 1890. 1900-luvun alkuvuosikymmeninä kunnassa toimi useampia kouluja eri puolilla kuntaa. Kirkonkylän koulun ensimmäinen koulurakennus siirtyi muuhun kunnan käyttöön, kun uusi koulu (Maxmo kyrkoby skola) valmistui 1933. Koulussa on 1–6 luokat.

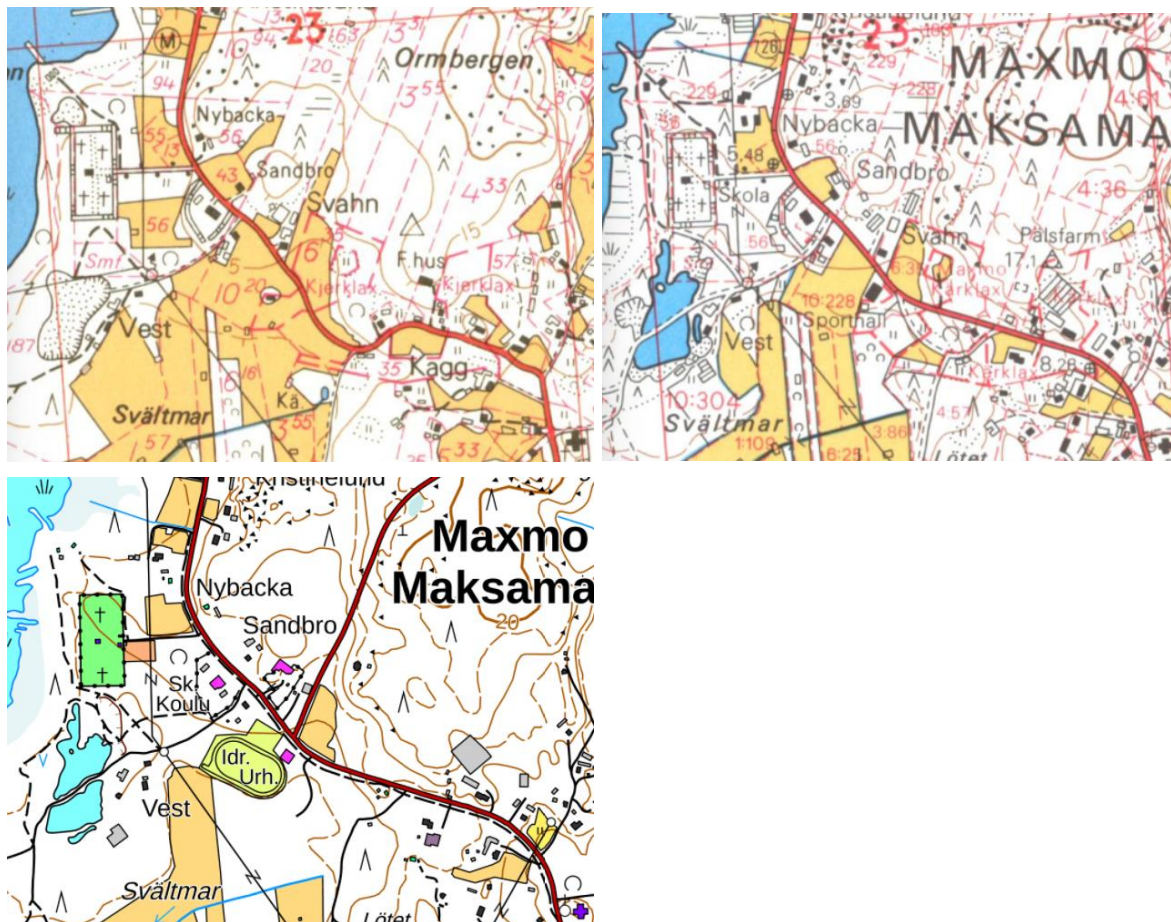

Gamla skolhuset som nu blir kommunalgård.

Kuva 2. Kirkonkylän ensimmäinen koulurakennus siirtyi vuonna 1933 muuhun käyttöön, kun uusi koulu valmistui (Vasabladet, Vöyrin kunnan arkisto).

Kuva 3. Maksamaan kirkonkylän koulun lähialuetta vuosien ylhäällä 1945, 1994 ja alhaalla 2021 ilmakuvissa (Historialliset ilmakuvat © MML)

Kuva 4. Maksamaan kirkonkylän koulun lähialuetta vuosien 1970, 1987 ja 2022 peruskartoissa. (peruskartat © MML)

4. AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi (ÖBO) 2008

Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa (ÖBO) 2008 suunnittelualueen rakennuskannasta on inventoitu Maksamaan koulu, joka on sisältynyt Maksamaan kirkonkylän alueeseen.

21246 Maksamaan kirkonkylä

Maksamaan kirkko ja kirkosta koilliseen Norrfärdvägenin ja Dalabackvägenin varrella Kyrkofladnin edustalla sijaitseva alue on kulttuurihistoriallisesti erittäin arvokas, ja hyvin säilynyt alue. Alueella sijaitsee kymmenkunta erittäin hyvin historiallisen asunsa säilyttäneitä ja rannikolle tyypillistä päärakennusta, sekä lukuisia ulkorakennusten ryhmiä. Alue on kokonaisuutena säilyttänyt rakenteensa, myös ympäröivä maisema ja tielinjaus on säilynyt ennallaan, samoin kiinteä maisemallinen yhteys Kyrkofladaniin ja kirkon alueeseen. Alueella sijaitsee vain muutama uudisrakennus erillään vanhemmista pihapiireistä. Tämänhetkisen tilanteen mukaan alue ei kuulu VAT-alueiden/kohteiden valikoimaan Maksamaan kunnan alueelta. Kirkko lähiympäristöineen tulisi sisällyttää VAT-valikoimaan.

31747 Skoltomt, Maksamaan koulu

Lähde: Kioski-inventointijärjestelmä

Bandbyn i Maxmo, Tottesund, Kyrkbyn, Kärklax, 1979

Svenska Österbottens landskapsförbund teetti Maksamaalle kolmeen kylään Tottesundiin, Kirkonkylään ja osiin Kärklaxia inventoinnin vuonna 1979. Inventointi sisälsi 115 rakennusta ja 141 talousrakennusta, joiden rakennusvuodet ajoituivat 1700-luvulta 1970-luvuille.

Lähteet: Kioski-inventointijärjestelmä, Vöyrin kunnan arkisto

Kuva 6. Pihapiiri 1, Maksamaan kirkonkylän koulu ja piharakennus on rakennettu vuonna 1933.

Kuva 7. Pihapiiri 2, Tottebon päiväkoti on rakennettu vuosina 1986–87 ja laajennettu vuosina 2014–15 Pihapiirin itäreunalla oleva varastorakennus on rakennettu noin vuonna 1964.

Kuva 8. Pihapiiri 3, Urheilutalo on rakennettu vuonna 1980, laajennettu v.1995.

Kuva 9. Pihapiiri 4, Asuinrakennuksen pihapiiri on rakennettu vuosina 2017–2021.

5.3 Yhteenveto ja päätelmät

Tarkastelualueen rakennuskanta on rakennettu 1930–2010-luvuilla. Vanhin rakennus, Maksamaan kirkonkylän koulu (Maxmo kyrkoby skola) on paikallisesti rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja maisemallisesti arvokas. Uudemmat rakennukset päiväkotia ja urheilutaloa on rakennettu 1980-luvulla. Asuinrakennus on 2000-luvulta.

Koulun pihapiiri suositellaan huomioitavan kaavassa merkinnällä, joka huomioi kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilymistä. Koulurakennuksen vanhalle osalle suositellaan esim. sr-1, tai sr-2, ja piharakennukselle ja kiviaidalle suositellaan säilyttävää merkintää (s) tai aluemarkintää /s.

6. LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Vöyrin kunnan rakennusluparekisteri

Björklund 21.11.1939. Till Statsrådet. Björklund 21.11.1939. Hakemus valtioneuvostolle erityisestä tuesta rakennuskustannuksiin, suom. T. Tarkkanen, Vöyrin kunnan arkisto

Lehtijuttu koulun avajaisista 1930-luvulta/ Vasabladet, Vöyrin kunnan arkisto

Valokuvia, Vöyrin kunnan arkisto

KIOSKI-inventointisovellus. Pohjanmaan maakunnallinen inventointi 2008.

Bandbyn i Maxmo, Tottesund, Kyrkbyn, Kärklax, 1979, Vöyrin kunnan arkisto

Internet-lähteet:

Historialliset ilmakuvat <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi>

Kansakoululaitoksen perustaminen 1800-luvun puolivälistä 1900-luvun loppuun. 2008. Tero Parkkonen, Jyväskylän yliopisto.